

Ганна МЕЖЖЕРІНА

*докт. філол. наук, професор,
м. Київ*

УКРАЇНСЬКІ ВІДПОВІДНИКИ ДО АНГЛІЙСЬКИХ АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ- СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

Українська авіаційна термінологія виявляє тісні зв'язки з термінологією англійської мови, які підтримуються активною перекладацькою діяльністю в цій сфері, пошуком адекватних відповідників на рівні слова, синтагми, речення, тексту. Терміни-словосполучення (ТС) займають 70 % загального обсягу як англійської, так і української авіаційної термінологічної системи. Суцільна вибірка зі словників авіаційних англійських термінів показала, що у структурному розмаїтті ТС виділяються чотири основні продуктивні моделі: «N+N» (wing panel), «Adj+N» (cantilever wing), «PtcpII+N» (assigned profile), «PtcpI+N» (skidding drag). Менш розповсюджені моделі «N+N+N» (pitch plane control), «Adj+N+N» (specific fuel consumption), «N+Prep+N» (angles of coverage). Полікомпонентні конструкції («Adj+N+PtcpII+PtcpII+N+N» (maximum tone corrected perceived noise level), «Adj+N+Adj+Adj+N» (splitter plate boundary layer bleed) і под.) та модель «N's+N» (ship's catapult) трапляються спорадично. Хоча зазначені структурні типи мають деякі відмінності в окремих підстилях (у нормативно-технічній документації ІКАО [1, с. 10] тощо), вони характерні для всієї авіаційної терміносистеми.

Основним будівельним матеріалом для утворення нових термінів слугують двокомпонентні терміни. Завдяки тому, що конкретизація значень розгортається в різних напрямках, ТС збагачується новими складниками, у результаті чого виникають багатоконпонентні сполуки. Термінологічне сполучення *balanced takeoff field length*, яке

вживається зі значеннями «збалансована злітна дистанція, дистанція збалансованого злету» і «збалансована довжина злітної смуги, (потрібна) довжина злітної смуги для збалансованого злету», увібрало в себе зміст терміносполучень *field length*, *balanced field*, *balanced field length*, *balance(-ed) field take off*, *takeoff field length*: «*The balanced field length is the shortest field length at which a balanced field takeoff can be performed*»; «*Balance Field Take Off – A balanced field take off is a condition in which selection of field length is such that accelerated stop distance required (ASDR) is equal to take off distance required*»; «*The “FAR” Takeoff Field Length determined from the FAA Approved Airplane Flight Manual (AFM) considers the most limiting of each of the following...*». На певному етапі, коли довжина ТС наближається до критичної точки, а сам термін стає громіздким і не дуже зручним у використанні, відбувається процес часткового граматичного згортання без звуження його семантики. Чотирикомпонентне словосполучення *balanced takeoff field length* виявилось занадто довгим, а тому з часом було замінено на більш стислий, але семантично тотожний варіант – *balanced field length*. Оскільки термінологія є динамічною системою, датування тексту оригіналу впливає на вибір перекладного відповідника.

Змодельовані на основі двокомпонентної сполуки, терміни консолідується в багатокомпонентні гнізда ідентичних за структурою та близьких за лексичним складом терміносполучень зі спільним стрижневим компонентом. Проте принцип аналогії стосується тільки утворення, але не перекладу таких ТС (*sound power level* – рівень потужності звуку; *sound pressure level* – рівень звукового тиску). Оскільки структурні типи українських авіаційних ТС [2, с. 140–142] багато в чому відрізняються від англійських, перекладач вдається до граматичних трансформацій. Зокрема, пермутація, яка спостерігається

при перекладі ТС регресивної структури (*direct drive propeller – гвинт* прямої тяги), нерідко супроводжується заміною компонента-юкстапозита на приєднаникову конструкцію з введенням додаткових компонентів (*mid-wing monoplane – моноплан із середнім розташуванням крила*).

Отже, при перекладі українською мовою англійських текстів субмови авіації вибір перекладного відповідника до термінологічного словосполучення залежить від структурного типу терміна, його дефінітивних особливостей, датування тексту оригіналу.

Література

1. Єнчева Г. Г. Лінгвокогнітивне моделювання процесу перекладу авіаційних термінів: (на матеріалі англо-українських версій нормативно-технічної документації ІКАО): автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.16 / Галина Григорівна Єнчева; В.о. Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса: [Б.в.], 2011. – 20 с.

2. Халіновська Л. А. Українська авіаційна термінологія: формування і функціонування / Людмила Анатоліївна Халіновська. – К.: КММ, 2017. – 240 с.

Севар МИРЗОЕВА

доцент,

Сумгаитский государственный университет,

г. Сумгаит, Азербайджан

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЛИДЕР КАК ОБЪЕКТ ВОСПРИЯТИЯ

В работе анализируются основные факторы, влияющие на процесс восприятия массами политических лидеров. Выявлено степень влияния риторики, жестов, мимики и т.д. политического лидера на процесс массового восприятия. Понимание этих процессов может способствовать повышению политической культуры и этики, а также может способствовать, будущим лидерам правильно строит свое